

افغانستان و ضرورت تعادل در روابط خارجی

سرمقاله

خالیگاه های بزرگ سیاست امنیتی دولت

محمد رضا هویدا

نبود سیاست امنیتی مشخص و واضح، سبب شده تا نیروهای نظامی و امنیتی افغانستان در میدان جنگ حالت تدافعی به خود بگیرند. طالبان تا کنون در چندین ولایت حملات سنگینی را راه اندازی کرده اند، اما نیروهای دولتی کاملاً در موضع تدافعی قرار داشته و متحمل شکست ها و خسارات سنگینی شده اند. حمله طالبان بر کندهار، و به تازگی بر هلمند، شباهت های نزدیکی با یکدیگر دارند. طالبان با حمله بر این ولایات نقطه ضعف های امنیتی دولت افغانستان را برملا ساختند. مهمترین نقطه ضعف های امنیتی دولت را می توان چنین برشمرد:

- تصمیم گیری: نهادهای امنیتی بارها در مورد کندهار، غزنی و... گفته اند که گزارش هایی وجود داشته که طالبان پلان حمله بر این شهرها و ولسموالی ها را داشته اند. این گزارش ها به ادارات مختلفی فرستاده و رد و بدل شده است. ولی در نهایت تصمیم مشخصی از سوی ادارات مسئول برای جلوگیری از یک حمله و به دنبال آن وقوع یک فاجعه چنان که در کندهار، جلریز، غزنی، فاریاب، بدخشان و هلمند اتفاق رخ داد، گرفته نشد. ضعف تصمیم گیری را در می توان از اینکه بعد از یک سال هنوز هم وزارت دفاع ملی با سرپرست اداره می شود به خوبی دریافت. سران دولت، این وضعیتی که منجر به استعفا شده است، سخنان او را می توان مشتبی نمونه خروار دانست. عدم هماهنگی میان نهادهای افراد و اشخاص مسئول وضعیتی را به وجود آورده است که طالبان بتوانند به راحتی برنامه حمله بر ولایات و ولسموالی های مهم کشور را طراحی و اجرا نمایند. این عدم هماهنگی در ارتباط میان دولت افغانستان و کشورهای حامی افغانستان نیز صدق می کند. در حالی که قدرتمندترین کشورهای جهان با تمام تجهیزات نظامی و استخباراتی در افغانستان حاضر هستند، وضعیت امنیتی افغانستان روز به روز خراب تر می شود. حلقه کمشنده روابط کشورهای خارجی با افغانستان در مبارزه علیه تروریسم هماهنگی لازم میان آنها است.

دولت افغانستان نتوانسته سیاست های کلان خود را هماهنگ کند. سیاست دولت در مورد صلح در حدود یک سال فراز و نشیب های شدیدی را پشت سر گذاشته است. در ارتباط با کشورهای همسایه نیز رفتارهای متناقض و حنا متناقضی از خود نشان داده است، مثلاً در مورد پاکستان از تعارفات داغ و دوستانه تا اتهام های دخالت و رفتارهای سرد سیاسی را شاهد بوده ایم.

- دوری از مردم: سیاست های دولت وحدت ملی هر روز از مردم فاصله می گیرد. ادعاهای تقلب در انتخابات و مسائلی پس از آن روح و روان مردم افغانستان را خسته کرد. پس از آن همه شعارهای فریبنده، دولت نه تنها پاسخی برای خواسته های مردم ندارد، بلکه داشته های موجود را نیز بر باد داده است. در حال حاضر وقت قانونی پارلمان ماه است که پایان یافته، اما دولت نتوانسته زمینه برگزاری انتخابات را فراهم سازد. پروسه توزیع تذکره های الکترونیکی که یکی از برنامه های زیربنایی در حکمیت و دولداری بود عملاً متوقف شده است. ده ها هزار تن از شهروندان کشور، خصوصاً نسل جوان و تحصیل کرده به کشورهای اروپایی مهاجر شدند و یا در کشورهای همسایه با وضعیتی رفت بار زندگی و کار می کنند. میلیون ها معنادهای مواد مخدر در جامعه حضور دارند که هیچ نهادی از دولت، برنامه ای برای آنها ندارد. بیکاری بیداد می کند و فرصت های شغلی کمتر می شوند. اینها اعتماد مردم را به دولت کاهش می دهند. مردم می پندارند که دولتمردان فقط شعار می دهند و عمل نمی کنند. دولتمردان می بایست برای پیروزی در میدان جنگ و برای شکست دشمنان افغانستان قبل از هر چیزی اعتماد مردم افغانستان را دوباره به دست بیاورند، و در هماهنگی میان ادارات داخلی و در کنار آن هماهنگ با حامیان بین المللی طاقانه در مقابل دشمنان تصمیم بگیرند.

جمعه گذشته نخست وزیر هند برای اولین مرتبه جهت افتتاح ساختمان جدید پارلمان کشور وارد کابل گردید. نخست وزیر در هنگام افتتاح ساختمان جدید پارلمان کشور اظهار داشت که صلح در افغانستان برقرار خواهد شد و هند در هر قدم با افغانستان همراه خواهد بود. نخست وزیر در ادامه افزود: کسانی که در پی به دست آوردن قدرت از راه اسلحه و زور هستند و می خواهند خانه های مردم را ویران کنند، باید بیایند و قدرت را از راه انتخابات بدست آورند و در بازسازی کشورشان سهم بگیرند. وی تأکید ورزید که ساختمان جدید پارلمان باید مکانی باشد برای تمام افغان ها و مکانی باشد که خواب های آن ها به حقیقت پیوندد

و نیز یک آینده بهتر برای آن ها فراهم شود. وی برای گزارش ها به ادارات تأکید کرد که در نظر دارد تا ۵۰۰ پرسونل را برای فامیل های شهدای سربازان افغان اهدا کند.

رئیس جمهور کشور نیز ضمن قدرانی از همکاری های عمده کشور هند در پاسخ اظهار داشت که ساختمان جدید پارلمان به این معنی است که یکدیگر را بزرگترین قدرت های مردم سالار در جهان با مردم سالاری افغانستان دست همکاری داده است. رئیس جمهور در ادامه تأکید ورزید که هند با تحویل دهی سه چرخبال نظامی به کشور قدم بزرگ دیگری را در راستای همکاری در امنیت افغانستان برداشته است. رئیس جمهور هم چنین افزود که در روابط میان افغانستان و هند هیچ دروغی وجود ندارد و نخواهد داشت و نیز تمام روابط این دو کشور بر اساس راستی و صداقت خواهد بود.

همچنین گزارش ها حاکی از آن است که نخست وزیر هند، پس از دعای با مقام های افغانستان در سفری از پیش اعلام نشده همان روز وارد لاهور پاکستان گردید. این نخستین دیدار نخست وزیر هند از پاکستان در دوازده سال اخیر دانسته می شود. گفته می شود که نخست وزیر هند در حساب توترش نوشته است که با توقف در فرودگاه لاهور در مسیر بازگشت به دهلی، وی علاقمندی در انتظار ملاقات با نخست وزیر پاکستان هستم. وی در ادامه افزود است برای نواز شریف در روز تولدش آرزوی بهروزی کردم، در مقابل نخست وزیر پاکستان نیز از پیشنهاد همتای هندی خود

عبدالله هروی

اما حقیقت این است که این بدگمانی شاید بخشی از آن در تلقی و برداشت منفی سیاستگران پاکستانی نهفته باشد و بخش دیگر آن در عدم توانمندی سیاستگران کشور در طی سال های گذشته؛ اما در نهایت و در شرایط کنونی باید تأکید ورزید که هم پاکستان بایستی دیدگاه منفی خود را در زمینه تقویت روابط دوستی افغانستان با همسایگانش بویژه هند اصلاح نماید و حتی باید سعی ورزد که زمینه را برای روابط عادی و همکاری های سه جانبه و منطقه ای افغانستان و پاکستان و هند فراهم آورد؛ و هم مقام های افغانستان با استفاده از هنر و قدرت دیپلماسی این اعتماد را باور را برای همسایگان بوجود آورند.

اما از جانب دیگر نمی توان انکار ورزید که هند در طول سال های گذشته و بخصوص در دوره اخیر نقش مثبت و سازنده در بازسازی و پیشرفت پروژه های سازندگی در افغانستان به عنوان یکی از شرکای اصلی بین المللی داشته است. این مسئله را هرگز نمی توان اندک شمرد و یا در معاملات سیاسی آن را دست کم شمرد. اما نکته مهم این است که وجود و تکمیل افغانستان و هند و نیز حمایت های مستمر هند به افغانستان نباید در زاویه یا دایره رقابت های هند و پاکستان تعبیر و تفسیر و تحلیل گردد. دربار این نکته هم سیاست گران کشور و هم مقام های هندی هوشیار باشند. زیرا خلاصه کردن نقش مثبت و سازنده هند در افغانستان در دشمنی و رقابت این کشور با پاکستان نه تنها مشکلات موجود در روابط بین افغانستان و پاکستان را برطرف نمی سازد، بلکه باعث پیچیدگی بیشتر موضوع خواهد گردید.

بنابراین حقیقت این است که حکومت افغانستان به هر قیمت و با تمام توان دیپلماتیک بکوشد که توازن را در سیاست های بین المللی و منطقه ای خود و به ویژه با همسایگانش از جمله پاکستان و هند حفظ کند. زیرا چنین روحیه و زمینه همکاری در زمینه های مختلف از سوی کشور های یاد شده با افغانستان برای دست یابی به صلح و پایان بخشیدن و مقابله با ناامنی، هم برای افغانستان و انسجام در سیاست های داخلی و خارجی که تاکنون منافع ملی است، بسیار حایز اهمیت و تعیین کننده خواهد بود.

سیاست منافع محور هند در افغانستان و برخورد احساسی و عاطفی ما

علی قادری

نیز هست. همان طور که در بالا متذکر شدم، هند از جمله کشور های در حال توسعه با رشد سریع اقتصادی است. حفظ رشد اقتصادی نیازمند ثبات در منطقه و دستیابی به بازار های جدید اقتصادی است. در عین حال، حفظ رشد اقتصادی نیازمند به انرژی است. افغانستان اگر چه از جمله کشور های ذخایر انرژی زیاد نیست اما افغانستان مسیر انتقال انرژی به هند است. میان هند و پاکستان در آسیای اقتصادی در افغانستان دارد. بنابراین، کمک های هند به افغانستان برای ثبات، دست یابی به بازار افغانستان، دست یابی به انرژی آسیایی مرکزی و بازار آن است. تلاش هند برای ثبات افغانستان صرف در همین راستا معنی و مفهوم پیدا می کند. اگر چه، نیازمندی هند به انرژی و بازار افغانستان و کشور های آسیای میانه نامی بود، این کشور هیچ گاه حاضر به کمک دو میلیارد دالر به افغانستان نمی شد. اگر رقابت این کشور با پاکستان نمی بود، این کشور هیچ گاه حاضر به ساخت پارلمان افغانستان با مبلغ هنگفت ۲۲۰ میلیون دالر نمی شد.

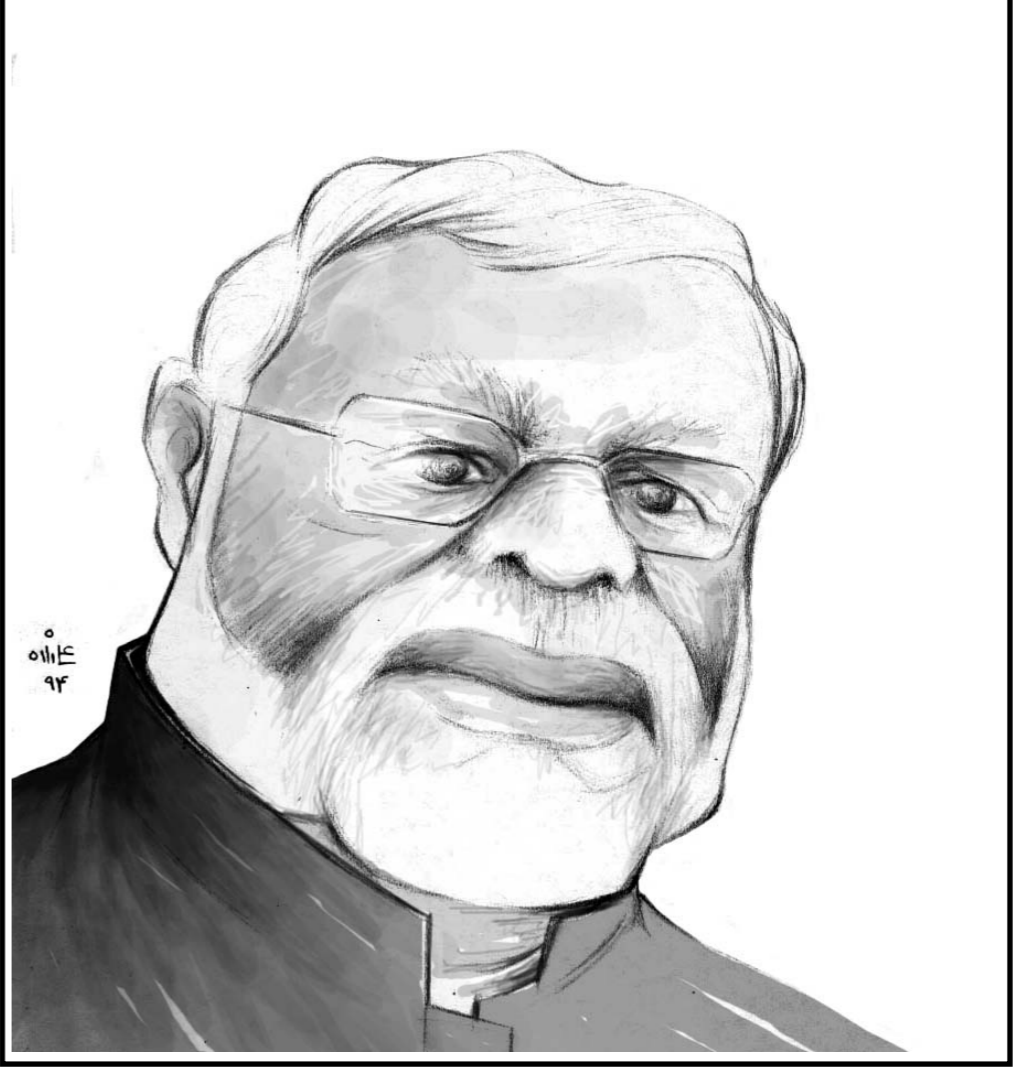
نزدیکی حکومت با هند یک امر مهم و جدی است. اما این نزدیکی و روابط نباید به شکل احساسی و عاطفی آن درک گردد. در عین حال، روابط ما با هند نباید منافع ملی ما را تهدید نماید. هند اگر چه می تواند یک الگوی مهم برای کشورهای همسایه را ایجاد روابط با افغانستان باشد اما این بستگی تام و تمام به دستگاه دیپلماسی ما دارد که چگونه از این روابط استفاده نموده و کشور های همسایه را متقاعد سازیم که هند را روابط الگوی خود قرار داده و روابط خصمانه را کنار گذاشته و در بازسازی افغانستان سهم بگیرد. در پایان این نوشتار یک بار دیگر باید متذکر شوم که هند خارج از چارچوب سیاست خارجی و منافع ملی خود به هیچ کشوری نزدیک نمی شود. اگر منافع آن ها تقاضا نکند آن ها هیچ گاه به کشوری کمک نخواهد کرد. کمک ها و نزدیکی هند با افغانستان باید در چارچوب سیاست خارجی و منافع ملی آن درک و فهم شود و برخورد و مناسبات ما بر اساس آن صورت گیرد.

تاریخی صرف صورت نگرفته است. دو میلیارد صرف به خاطر دست یابی به منافع ملی صورت گرفته است. از این جهت، بررسی برخورد عاطفی و احساسی ما نسبت به روابط و مناسبات دو کشور چندان موضوعیت ندارد. هند چه منفعی را در افغانستان دنبال می کند؟ و به صورت مشخص هند پس از کسب استقلال و تقسیم حاکمیت و قدرت سیاسی میان هند و پاکستان روابط خود را با افغانستان به خاطر دشمنی با پاکستان تعریف می کند. هند و پاکستان پس از کسب استقلال با همدیگر روابط خصمانه داشته اند. سسه بار وارد جنگ و درگیری خونین شده اند. در شرایط کنونی نیز دو کشور بر سر کشمیر اختلاف شدید دارد. هند با نفوذ در افغانستان به دنبال کاهش نفوذ و نقش پاکستان است. پاکستان با همکاری و کمک به گروه های دهشت افکن به دنبال کاهش نفوذ هند است. در سال های گذشته، گروه های دهشت افکن و مخالف مسلح دولت بار ها کنسولگری و سفارت هند و پروژه های تحت کار هند در افغانستان را مورد حمله قرار داده است. بنابراین، روابط دو کشور با افغانستان در سایه رقابت و نفوذ بیشتر معنی پیدا می کند. پاکستان می خواهد افغانستان را به عنوان یک عقبه استراتژیک خود داشته باشد تا در صورت بروز اختلاف و درگیری و منازعه با هند بتواند از افغانستان به عنوان یک عقبه استراتژیک استفاده

در هند ساخته شده بود را افتتاح نماید. در کنار آن هند سه هلیکوپتر Mi۱۷ را نیز به افغانستان تحویل داد. اما آنچه توجه را بیش از همه به خود جلب کرد واکنش سیاستمداران و مردم افغانستان نسبت به سخنان مودی و کمک های این کشور به افغانستان بود. برخورد ها و واکنش ها تا اندازه زیاد احساسی و به دور از عقلانیت سیاسی بود. در نوشتار کنونی سعی می کنم همین مسئله را به بحث و بررسی بگیریم.

در سیاست خارجی کشور ها مهمترین عنصر و مؤلفه منافع ملی است. کشور ها تعاریف مختلف از منافع ملی دارد. همه کشور ها سیاست خارجی خود را برای دست یابی به منافع ملی خود تدوین و اجرا می کنند. رفتار ها و کنش ها منطبق با منافع ملی صورت می گیرد. از این جهت، محور قرار دادن منافع ملی در سیاست خارجی و تنظیم رفتار ها و کنش ها بر مبنای آن باعث می شود که جای برای برخورد های احساسی و آرمانگراییانه نماند. هند به عنوان یک کشور در حال توسعه و با رشد سریع اقتصادی سیاست خارجی خود را بر مبنای منافع ملی خود تعریف می کند. اشتباه است اگر بپنداریم که کمک ها و روابط افغانستان و هند خارج از چارچوب سیاست خارجی و منافع ملی هند صورت می گیرد. هند پیش از دو میلیارد دالر به افغانستان کمک نموده است. دو میلیارد دالر بر اساس مشترکات فرهنگی، اجتماعی و

کارتون روز
۱۳۹۴

صاحب امتیاز: دکتر حسین یاسا
مدیر مسوول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتوربست: خالق علی زاده

دربار: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسوول وب سایت: غلام عباس اصلان

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۲۷ - ۱۲۳

روزنامه افغانستان از همه دانشمندان و نویسندگان

دعوت به همکاری می نماید.

هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد.

مقالات وارده بازگردانده نمی شود.

مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله یانگتر

دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

روزنامه افغانستان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانستان است.

www.dailylafghanistan.com

Email: thedailyafghanistan@yahoo.com